

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานและภาวะสุขภาพตามความเครียดของแรงงานนอกระบบตัดเย็บผ้า ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมประเด็นกระบวนการตัดเย็บผ้า ปัจจัยคุกคามสุขภาพจากสภาพแวดล้อมการทำงานและสภาพการทำงาน การประเมินปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน รวมทั้งภาวะสุขภาพตามความเครียดจากการทำงาน ครอบคลุมประเด็นความหมาย องค์ประกอบและการประเมินภาวะสุขภาพตามความเครียดจากการทำงาน พร้อมทั้งกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา โดยมีสาระสำคัญดังนี้

กระบวนการตัดเย็บผ้าของแรงงานนอกระบบ

กระบวนการตัดเย็บผ้าของแรงงานนอกระบบมีลักษณะที่คล้ายกับกระบวนการตัดเย็บผ้าในโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งวัตถุดิบที่ใช้ ลักษณะการตัดเย็บผ้า และอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการตัดเย็บผ้า รวมทั้งชนิดของจักรเย็บผ้า (อัจฉราวรรณ ณ สงขลา และคณะ, 2552; Padmini & Venmathi, 2012) แต่จะมีความต่างกันในเรื่องลักษณะการทำงาน ได้แก่ ระยะเวลาการทำงานและขั้นตอนการทำงาน ซึ่งในโรงงานอุตสาหกรรมจะมีระยะเวลาการทำงานที่แน่นอน และทำเฉพาะขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเท่านั้น ขณะที่แรงงานนอกระบบตัดเย็บผ้ามีระยะเวลาการทำงานไม่แน่นอน คือ ในแต่ละวันคนงานตัดเย็บผ้าจะมีเวลาเริ่มทำงาน และมีช่วงเวลาเลิกงานที่ไม่แน่นอน รวมถึงมีระยะเวลาการทำงานอย่างน้อย 10-14 ชั่วโมงต่อวัน (Nahar & Begum, 2010) แต่หากมีงานที่ต้องเร่งส่งให้ตรงตามกำหนดคนงานตัดเย็บผ้าจะทำงานล่วงเวลาอย่างน้อย 2-4 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณงานที่จะต้องส่งกลับผู้ว่าจ้าง และมีการทำงานมากกว่า 5 วันต่อสัปดาห์ หรือมากกว่า 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และบางกรณีทำงานทุกวันโดยไม่มีวันหยุด (Padmini & Venmathi, 2012; Tafese et al., 2014; Tushar et al., 2010) รวมทั้งบางกรณี ต้องทำทุกขั้นตอนการทำงาน ตั้งแต่การสร้างแบบจนถึงบรรจุภัณฑ์ก่อนส่งกลับให้ผู้ว่าจ้าง (กชพรรณ หนูชนะ และคณะ, 2557) ซึ่งในกลุ่มแรงงานนอกระบบแบ่งการทำงานออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การรวมกลุ่มกันทำงาน และการแยกทำงานตามบ้าน (นฤมล นิราทร, 2550) ทั้งการรวมกลุ่มการทำงานและการแยกทำงานตามบ้านจะมีกระบวนการทำงานตัดเย็บผ้าทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างแบบ การตัดผ้า การโพล้งผ้าและ

การเย็บประกอบ การตกแต่ง การรีดและการตรวจสอบคุณภาพ และการบรรจุภัณฑ์ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2556) สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การสร้างแบบ การสร้างแบบอาจทำโดยหัวหน้ากลุ่มหรือคนงานตัดเย็บผ้า การสร้างแบบอาจทำบนโต๊ะหรืออาจนั่งทำงานกับพื้นขึ้นอยู่กับความถนัดของแต่ละคน เริ่มจากการเขียนแบบลงในกระดาษเขียนแบบ มีการใช้ไม้บรรทัด สายวัด ดินสอ และกรรไกรตัดกระดาษ เป็นอุปกรณ์ในการเขียนแบบ การเขียนแบบคนงานตัดเย็บผ้าจะเขียนแบบ (ภาพที่ 2-1) หรือบางกรณีจะนั่งเขียนแบบกับพื้น (ภาพที่ 2-2) ระยะเวลาที่ใช้ในการเขียนแบบขึ้นอยู่กับความยากง่ายของแบบเสื้อผ้าที่ผู้ว่าจ้างนำมาให้ ส่วนใหญ่ใช้เวลา 2-3 ชั่วโมงต่อชิ้น จากนั้นคนงานตัดเย็บผ้าจะใช้กรรไกรตัดแบบที่เขียนออกเป็นชิ้นส่วนต่างๆ ก่อนนำไปวางบนผ้าที่จะตัดตามแบบ

ภาพที่ 2-1 การเขียนแบบกับโต๊ะ

ภาพที่ 2-2 การนั่งเขียนแบบกับพื้น

2. การตัดผ้า การตัดผ้าอาจทำโดยหัวหน้ากลุ่มหรือคนงานตัดเย็บผ้า โดยเป็นการตัดชิ้นส่วนต่างๆ ตามแบบ สิ่งสำคัญ คือ คนงานตัดเย็บผ้าต้องตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้งานเป็นไปตามแบบที่กำหนด แล้วจึงวางแบบที่จะตัดแต่ละชิ้นลงบนผ้าที่รีดเตรียมไว้ จากนั้นคนงานตัดเย็บผ้าจะใช้เข็มหมุดกลัดแบบที่วางกับผ้าให้ติดกัน เพื่อป้องกันไม่ให้แบบหลุดออกจากผ้าขณะตัด ก่อนตัดผ้าคนงานตัดเย็บผ้าจะใช้ชอล์กเขียนผ้า เพื่อกำหนดขอบที่จะตัดก่อนใช้กรรไกรตัดผ้า ขณะตัดผ้าคนงานตัดเย็บผ้าจะตัดผ้าบนโต๊ะ (ภาพที่ 2-3) หรือบางกรณีนั่งตัดผ้ากับพื้น (ภาพที่ 2-4) และมีการเกร็งข้อมือ หรือนิ้วมือขณะตัดผ้า หากมีผ้าที่ต้องตัดแบบเดียวกันหลายๆ ชิ้นจะทำการตัดผ้าจนครบตามจำนวนที่ผู้ว่าจ้างกำหนด ใช้เวลาทำงาน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน จากนั้นนำผ้าที่ตัดตามแบบเรียบร้อยแล้วแต่ละชิ้นไปโพล้งรีมผ้าและเย็บประกอบ

ภาพที่ 2-3 การตัดผ้าบนโต๊ะ

ภาพที่ 2-4 การนั่งตัดผ้ากับพื้น

3. การโพลงริมผ้าและการเย็บประกอบ คนงานตัดเย็บผ้าจะนำผ้าที่ตัดแยกเป็นชิ้นส่วนมาเย็บประกอบเป็นตัว โดยใช้จักรเย็บผ้าและจักรโพลงผ้า คนงานตัดเย็บผ้าอาจเย็บผ้าประกอบเป็นตัวก่อนโพลงริมผ้าหรือโพลงริมผ้าก่อนนำไปเย็บประกอบเป็นตัว บางกรณีบริเวณจักรเย็บผ้าของคนงานตัดเย็บผ้าจะมีหลอดไฟขนาดเล็กติดที่จักรเย็บผ้า เพื่อเพิ่มแสงสว่างขณะทำงาน เช่น หากมีการเย็บผ้าสีเข้ม คนงานตัดเย็บผ้าจะใช้ชอล์กเขียนผ้าขีดเส้น เพื่อกำหนดเส้นที่จะเย็บ จากนั้นคนงานตัดเย็บผ้าจะเปิดไฟที่ติดอยู่บริเวณจักรเย็บผ้า เพื่อเพิ่มแสงสว่าง ช่วยให้มองเห็นขณะเย็บผ้าได้ชัดเจน ขณะที่เย็บผ้าคนงานตัดเย็บผ้าต้องนั่งบนเก้าอี้ ส่วนใหญ่ไม่มีพนักพิง มีการก้มศีรษะและคอ (ภาพที่ 2-5) บิดเอี้ยวตัว เอื้อมมือหยิบจับชิ้นส่วนของผ้า และใช้กรรไกรตัดผ้าส่วนเกินออก มีการใช้มือดันผ้าเพื่อเลื่อนผ้าในขณะเย็บ เพื่อให้ชิ้นส่วนผ้าไม่แยกจากกัน ใช้เท้าเหยียบจักรเย็บผ้าหรือจักรโพลงผ้า (ภาพที่ 2-6) นอกจากนี้ยังพบบริเวณพื้นที่ทำงานมีสายไฟวางเกะกะทางเดิน รวมทั้งคนงานตัดเย็บผ้าต้องนั่งทำงานติดต่อกันเป็นระยะเวลาานและมีระยะเวลาการทำงานที่ไม่แน่นอน และหากมีงานที่ต้องเร่งส่งตามกำหนดคนงานตัดเย็บผ้าจะทำงานล่วงเวลาอย่างน้อย 2-4 ชั่วโมงต่อวัน เมื่อเย็บเสร็จคนงานตัดเย็บผ้าจะนำเสื้อผ้าที่ตัดเย็บเสร็จไปทำการตกแต่งผ้า

ภาพที่ 2-5 การก้มศีรษะ คอ ขณะเย็บผ้า

ภาพที่ 2-6 การเย็บประกอบเป็นตัว

4. การตกแต่ง คนงานตัดเย็บผ้าจะนำเสื้อผ้าที่ตัดเย็บเสร็จมาตกแต่งรังคุม กระเป๋าทิ้งหรือตกแต่งด้วยวัสดุอื่นแล้วแต่แบบกำหนด บางกรณีต้องมีการตกแต่งลวดลายต่างๆเพิ่มเติม คนงานตัดเย็บผ้าจะใช้กรรไกร หรือคัตเตอร์ตัดตกแต่งรังคุม หรือชายเสื้อผ้า (ภาพที่ 2-7) คนงานตัดเย็บผ้าจะนั่งทำงานกับพื้น หรือนั่งทำที่เก้าอี้ มีการก้มศีรษะ คอ และบิดเอี้ยวตัว เพื่อหยิบจับสิ่งของที่ใส่ตกแต่ง และบางกรณีมีการตกแต่งผ้าบางชิ้น โดยการเย็บด้วยมือ (ภาพที่ 2-8) เช่น การเย็บกระคุม การปักลวดลายตามแบบ เวลาที่ใช้ในการตกแต่ง 1-2 ชั่วโมงต่อชิ้น หากมีงานที่ต้องเร่งส่งตามกำหนด คนงานตัดเย็บผ้าจะทำงานล่วงเวลา เมื่อทำการตกแต่งเรียบร้อยแล้วคนงานตัดเย็บผ้าจะนำเสื้อผ้าที่ตกแต่งเรียบร้อยแล้วไปรีดและตรวจสอบคุณภาพชิ้นงาน

ภาพที่ 2-7 การใช้กรรไกรตกแต่งชายเสื้อ

ภาพที่ 2-8 การตกแต่งโดยการเย็บด้วยมือ

5. การรีดและการตรวจสอบคุณภาพ คนงานตัดเย็บผ้าจะนำเสื้อผ้าที่ตัดเย็บเสร็จเรียบร้อยแล้วนำมารีดเพื่อให้เสื้อผ้าคงรูป มีการใช้น้ำยารีดผ้าหรือน้ำยาอัดกลีบในการรีด ขั้นตอนนี้คนงานตัดเย็บผ้าจะยืนรีดผ้าหรือนั่งรีดผ้า คนงานตัดเย็บผ้ามีท่าทางการทำงานที่ต้องการก้ม โล้งตัวไปข้างหน้า (ภาพที่ 2-9) และต้องออกแรงรีดซ้ำๆ เพื่อให้กลีบคงรูปใช้เวลาในการรีด 1-2 ชั่วโมงต่อวัน ขณะรีดผ้าคนงานตัดเย็บผ้าต้องตรวจสอบรายละเอียดไปพร้อมกัน เช่น ตรวจสอบความเรียบร้อยของการตัดเย็บ ตัดด้วยส่วนเกิน และแก้ไขหากการตัดเย็บผ้าไม่เรียบร้อย ก่อนนำไปบรรจุภัณฑ์

ภาพที่ 2-9 การยี่นรีดผ้า

6. การบรรจุภัณฑ์ คนงานตัดเย็บผ้า นำเสื้อผ้าที่ตัดเย็บเสร็จ รวมทั้งผ่านการรีดและการตรวจสอบคุณภาพ บรรจุลงถุงพลาสติก ตัดป้ายสัญลักษณ์และนำส่งกลับผู้ว่าจ้าง คนงานตัดเย็บผ้าจะยกถุงผ้าที่มีน้ำหนัก 5-7 กิโลกรัมต่อครั้ง โดยคนงานแต่ละคนจะยกถุงผ้าคนละ 2-3 ครั้งต่อวัน (ในกรณีที่เป็นกลุ่มตัดเย็บผ้า) (ภาพที่ 2-10)

ภาพที่ 2-10 การยกถุงผ้าที่มีน้ำหนักมาก

จากกระบวนการทำงานของแรงงานนอกระบบตัดเย็บผ้า ในแต่ละขั้นตอนสามารถวิเคราะห์ปัจจัย
 คุณภาพจากสภาพแวดล้อมการทำงานและสภาพการทำงาน ตามหลักการด้านอาชีวอนามัยและ
 ความปลอดภัยได้ดังนี้

ตารางที่ 2-1 การวิเคราะห์ปัจจัยคุณภาพจากกระบวนการทำงานของคนงานตัดเย็บผ้า

ขั้นตอนการทำงาน	ปัจจัยคุณภาพจากการทำงาน
1. การสร้างแบบ	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะท่าทางการทำงาน เช่น การยืนเขียนแบบ หรือ การนั่งเขียนแบบ มีการก้มโค้งตัวไปข้างหน้าและท่าทางการทำงานก้มๆ เงยๆ -การทำงานกับอุปกรณ์ของมีคม เช่น กรรไกรตัดกระดาษ
2. การตัดผ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะท่าทางการทำงาน เช่น การยืนตัดผ้ามีการก้มโค้งตัวไปข้างหน้า มีท่าทางการทำงานก้มๆ เงยๆ และการเกร็งข้อมือหรือนิ้วมือขณะตัดผ้า -การทำงานกับอุปกรณ์ของมีคม เช่น เข็มหมุด และกรรไกรตัดผ้า -ฝุ่นที่เกิดจากช็อคเขียนผ้า -ฝุ่นที่เกิดจากการตัดผ้า
3. การโพลกริมผ้าและการเย็บประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะท่าทางการทำงาน เช่น การนั่งเย็บผ้าเป็นเวลานาน ท่าทางการทำงานที่ต้องก้มโค้งตัวไปข้างหน้า การบิดเอี้ยวตัว การออกแรงดันขณะเย็บผ้า -การทำงานกับอุปกรณ์ของมีคม เช่น กรรไกรตัดด้าย เข็มหมุด และเข็มเย็บผ้า -การทำงานกับเครื่องจักร เช่น จักรเย็บผ้าและจักรโพล้งผ้า -สถานที่ทำงานไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น มีสายไฟวางเกะกะทางเดิน -ฝุ่นที่เกิดจากการเย็บผ้า -เสียงดังจากจักรเย็บผ้าหรือจักรโพล้งผ้า

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ขั้นตอนการทำงาน	ปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน
4. การตกแต่ง	<ul style="list-style-type: none"> - สถานที่ทำงานที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอ - การทำงานที่ต้องเร่งส่งงานให้ตรงกำหนด - ลักษณะท่าทางการทำงาน เช่น การนั่งทำงานกับพื้น หรือนั่งทำงานบนเก้าอี้ มีท่าทางการทำงานที่ต้องก้มๆเงยๆ และบิดเอี้ยวตัว - การทำงานกับอุปกรณ์ของมีคม เช่น กรรไกรตัดผ้า คัตเตอร์ และเข็มเย็บผ้า
5. การรีดและการตรวจสอบคุณภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - การทำงานที่ต้องเร่งส่งงานให้ตรงกำหนด - ลักษณะท่าทางการทำงาน เช่น การยืนรีดผ้าหรือนั่งรีดผ้า ท่าทางการทำงานก้ม โกงตัวไปข้างหน้า และการออกแรงรีดผ้าซ้ำๆ - การทำงานกับอุปกรณ์ของมีคม เช่น กรรไกรตัดผ้า - การทำงานกับเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น เตารีดไฟฟ้า - การทำงานกับสารเคมี เช่น การใช้น้ำยารีดผ้า หรือน้ำยาอัดก๊ลิบ
6. การบรรจุภัณฑ์	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะท่าทางการทำงาน เช่น การยกของหนัก 5-7 กิโลกรัม

จากการวิเคราะห์ปัจจัยคุกคามสุขภาพจากระบบการทำงานของแรงงานนอกระบบตัดเย็บผ้าตามหลักการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ดังตารางที่ 2-1 แสดงให้เห็นว่า แรงงานนอกระบบตัดเย็บผ้าเป็นกลุ่มอาชีพหนึ่งที่มีความเสี่ยงต่อการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน โดยปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานที่พบในระบบการทำงานตัดเย็บผ้า ได้แก่ ท่าทางการทำงานที่ไม่เหมาะสม การทำงานอย่างเร่งรีบ เพื่อส่งงานให้ตรงกำหนด การทำงานกับสารเคมี การสัมผัสเสียงดัง และแสงสว่างในสถานที่ทำงานที่ไม่เพียงพอ รวมทั้งการทำงานกับอุปกรณ์ของมีคม การทำงานกับเครื่องจักรและเครื่องใช้ไฟฟ้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ควรวิเคราะห์ปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานภายใต้สถานการณ์ที่เป็นจริง เพื่อให้ได้หลักฐานเชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบ

ปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน

แรงงานในกลุ่มอาชีพต่างๆ ทั้งแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ มีโอกาสสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน ทั้งจากสภาพแวดล้อมการทำงานและสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย โดยขึ้นอยู่กับลักษณะการทำงาน หรือกระบวนการผลิตในแต่ละกลุ่มอาชีพ (อนามัย (ธีรวิโรจน์) เทศกะทีก, 2553) โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ปัจจัยคุกคามสุขภาพจากสภาพแวดล้อมการทำงาน

โดยทั่วไปแรงงานในแต่ละกลุ่มอาชีพมีโอกาสเสี่ยงต่อการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน ทั้งจากสภาพแวดล้อมการทำงานและสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะปัจจัยคุกคามสุขภาพจากสภาพแวดล้อมการทำงาน ได้แก่ ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านกายภาพ ด้านเคมี ด้านชีวภาพ ด้านการยศาสตร์ และด้านจิตสังคม (Rogers, 2003) ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะการทำงานหรือกระบวนการผลิตในกลุ่มอาชีพนั้นๆ สำหรับแรงงานนอกระบบตัดเย็บผ้ามีโอกาสพบปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานในกระบวนการตัดเย็บผ้าที่สำคัญได้แก่ ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านกายภาพ ด้านเคมี ด้านชีวภาพ ด้านการยศาสตร์ และด้านจิตสังคม (Padmini & Venmathi, 2012) โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านกายภาพ (physical hazards) หมายถึง อันตรายจากการสัมผัสเสียงดัง แสงสว่าง การสั่นสะเทือน ความร้อน ความเย็น รังสี และความกดดันของบรรยากาศ (Rogers, 2003) ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านกายภาพที่สำคัญในกระบวนการตัดเย็บผ้า ได้แก่ เสียงดังจากเครื่องจักร แสงสว่างที่ไม่เพียงพอ ความสั่นสะเทือน และอากาศร้อนอบอ้าวในสถานที่ทำงาน (Padmini & Venmathi, 2012; Saha et al., 2010) โดยการสัมผัสเสียงดังเกิดจากจักรเย็บผ้าหรือจักร โพลิ่งผ้าที่ใช้ในขั้นตอนการทำงาน ได้แก่ การเย็บประกอบและการโพลิ่งริมผ้า (อังคณา วงศ์บุตร และอนงค์ หาญสกุล, 2554) จากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศอินเดีย พบคนงานตัดเย็บผ้าร้อยละ 66.60 มีการสัมผัสเสียงดังจากการทำงาน ผลการตรวจวัดระดับเสียงดังมีค่า 74-102 เดซิเบลเอ (Padmini & Venmathi, 2012) เกินค่ามาตรฐาน คือ 85 เดซิเบลเอต่อการทำงาน 8 ชั่วโมง (กระทรวงแรงงาน, 2549; NIOSH, 1998) นอกจากนี้ยังพบคนงานตัดเย็บผ้ามีการสัมผัสความสั่นสะเทือนจากการทำงานและทำงานในสถานที่ที่มีอากาศร้อนอบอ้าว มีค่าความร้อนในสถานที่ทำงาน 28-37 องศาเซลเซียส (Padmini & Venmathi, 2012) ซึ่งเกินมาตรฐาน คือ 34 องศาเซลเซียส (กระทรวงแรงงาน, 2549) โดยเฉพาะแสงสว่างในสถานที่ทำงานที่ไม่เพียงพอเป็นปัญหาสำคัญที่พบในกระบวนการตัดเย็บผ้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อสมรรถภาพการมองเห็น (Ahmed & Raihan, 2014; Nahar & Begum, 2010; Padmini & Venmathi,

2012) จากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศอินเดียและบังกลาเทศ ระบุคนงานตัดเย็บผ้าทำงานในสถานที่ที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอ จากการตรวจวัดระดับความเข้มของแสงสว่างในสถานที่ทำงานมีค่าเท่ากับ 176-918 ลักซ์ (Islam et al., 2014; Mehta, 2012; Padmini & Venmathi, 2012) ส่วนการศึกษาในประเทศไทย พบคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านร้อยละ 7.6 ทำงานในที่ที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอ ผลการตรวจวัดระดับความเข้มแสงสว่าง คือ 143-300 ลักซ์ ซึ่งยังคงต่ำกว่ามาตรฐานที่กระทรวงแรงงานกำหนด (Chalklieng et al., 2014)

2. ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านเคมี (chemical hazards) หมายถึง สารเคมีต่างๆที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของคนทำงานอาจอยู่ในรูปของก๊าซ ไอสาร ฝุ่น พุ่ม ควัน ละออง หรืออยู่ในรูปของของเหลว (Rogers, 2003) ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านเคมีที่สำคัญในกระบวนการตัดเย็บผ้า ได้แก่ ฝุ่นผ้า หรือฝุ่นฝ้าย และสารเคมีต่างๆ เช่น สีย้อมผ้า และสารฟอร์มอลดีไฮด์ (ปาริชาติ ธันยบูรณ์ตระกูล, 2553; Calvin & Joseph, 2006) จากการศึกษาในประเทศจีน พบคนงานตัดเย็บผ้าในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ทำงานสัมผัสกับฝุ่นผ้าหรือฝุ่นฝ้าย และสารเคมีต่างๆมากกว่าคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้าน (Islam et al., 2014) หรือการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศอินเดียและบังกลาเทศ ระบุคนงานตัดเย็บผ้าสัมผัสฝุ่นผ้าหรือฝุ่นฝ้าย และสารจากสีย้อมผ้าที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทำงาน (Islam et al., 2014; Padmini & Venmathi, 2012) ส่วนการศึกษาในประเทศไทยในแรงงานนอกระบบกรุงเทพมหานคร พบคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านร้อยละ 21.00 สัมผัสฝุ่นผ้าที่เกิดขึ้นจากการทำงาน (กชพรรณ หนูชนะ และคณะ, 2557) หรือการศึกษาของศรีสมร กมลเพชร และคณะ (2549) ที่พบคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านถึงร้อยละ 83.90 สัมผัสฝุ่นผ้าจากการทำงาน ซึ่งการสัมผัสฝุ่นผ้าหรือฝุ่นฝ้าย อาจส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจและระบบผิวหนัง (Islam et al., 2014) จากหลักฐานทางวรรณกรรมที่ผ่านมา ผลการตรวจวัดความเข้มของฝุ่นผ้าในสถานที่ทำงานในกลุ่มตัดเย็บผ้าพบว่า ไม่เกินค่ามาตรฐานที่กระทรวงแรงงานกำหนด (กระทรวงแรงงาน, 2549; วันเพ็ญ ทรงคำ, ชวพรพรรณ จันทร์ประสิทธิ์, รุจิภาส ภู่ว่าง, ธานี แก้วธรรมานุกุล และวีระพร สุทธารกร, 2548) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศจอร์เจีย ระบุคนงานตัดเย็บผ้าสัมผัสสารฟอร์มอลดีไฮด์จากการทำงานถึงร้อยละ 6.70 ซึ่งเป็นสารที่ผสมอยู่ในเนื้อผ้า โดยเกิดจากการผ่านกระบวนการย้อมผ้าและการทำความสะอาดผ้าก่อนจะนำผ้ามาใช้ในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้า (Calvin & Joseph, 2006; Meyers et al., 2013) การสัมผัสสารเคมีบางชนิดดังกล่าวยังเป็นสารตั้งต้นที่ส่งผลให้เกิดโรคมะเร็ง (Meyers et al., 2013)

3. ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านชีวภาพ (biological hazards) หมายถึง การสัมผัสสารที่ก่อให้เกิดการติดเชื้อจากสภาพแวดล้อมการทำงาน เช่น เชื้อไวรัส เชื้อแบคทีเรีย เชื้อรา และปรสิต (Rogers, 2003; Salazar, 2006) สำหรับปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านชีวภาพที่อาจพบในกระบวนการตัดเย็บผ้า ได้แก่ เชื้อราและเชื้อแบคทีเรีย (Levy et al., 2011) มีการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศ

บังคลาเทศพบคนงานตัดเย็บผ้าทำงานสัมผัสเชื้อราและเชื้อแบคทีเรียจากการทำงาน เนื่องจากปนเปื้อนมากับฝุ่นผ้าโดยคนงานตัดเย็บอาจได้รับสัมผัสโดยการหายใจหรือการหยิบจับสิ่งของที่มีการปนเปื้อน (Ahmed & Raihan, 2014; Naha & Begum, 2010) หรือจากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศกาตาร์ พบคนงานตัดเย็บผ้าสัมผัสเชื้อวัณโรคในสถานที่ทำงาน เนื่องจากสถานที่ทำงานแออัดและการระบายอากาศไม่เหมาะสม (Al-Khal et al., 2005) นอกจากนี้การศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศบังคลาเทศยังพบคนงานตัดเย็บผ้ามีโอกาสสัมผัสเชื้อแบคทีเรียจากกระบวนการทำงาน คือ เชื้อ *Escherichia coli* ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินอาหาร (Sultana, Ferdous, Hossain, Zahid, & Islam, 2012) การสัมผัสปัจจัยดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อร่างกายทั้งระบบทางเดินหายใจ ระบบผิวหนัง และระบบทางเดินอาหาร รวมทั้งเมื่อพิจารณาจากกระบวนการทำงานตัดเย็บผ้าของแรงงานนอกระบบ อาจมีโอกาสเสี่ยงต่อการสัมผัสเชื้อราและเชื้อแบคทีเรียจากการทำงาน ได้เช่นกัน

4. ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านการยศาสตร์ (ergonomics) หมายถึง ความไม่เหมาะสมของคนทำงานกับลักษณะของงาน รวมถึงสภาพแวดล้อมการทำงาน ได้แก่ ทำางการทำงานไม่เหมาะสม ทำางการทำงานซ้ำๆ การนั่งหรือยืนทำงานเป็นเวลานาน และการยกของหนัก (วิทยา อยู่สุข, 2552; Berberoglu & Tokuc, 2013) โดยปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านการยศาสตร์ที่พบในกลุ่มตัดเย็บผ้า ได้แก่ ทำางการทำงานซ้ำๆ การนั่งหรือยืนทำงานติดต่อกันเป็นเวลานานมากกว่า 2 ชั่วโมง และทำางการทำงานที่ไม่เหมาะสม เช่น การบิดเอี้ยวตัวขณะทำงาน ทำางการทำงานที่ต้องก้มและเงยบ่อยๆ และการไม่เปลี่ยนทำางระหว่างทำงาน (Berberoglu & Tokuc, 2013; Chaiklieng et al., 2014; Deyyas & Tafese, 2014; Padmini & Venmathi, 2012; Tafesh et al., 2014) การศึกษาในประเทศอินเดียทั้งแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ พบปัจจัยด้านการยศาสตร์เป็นปัญหาด้านอาชีวอนามัยที่สำคัญของคนงานตัดเย็บผ้าถึงร้อยละ 60.00 (Saha, 2014) หรือการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศบังคลาเทศ ระบุคนงานตัดเย็บผ้านั่งทำงานติดต่อกันเป็นเวลานานมากกว่า 2 ชั่วโมง มีทำางการทำงานซ้ำๆ โดยเฉพาะในส่วนของมือและข้อมือ ส่งผลให้คนงานตัดเย็บผ้าเกิดอาการปวดตามข้อ (Ahmed & Raihan, 2014) หรือในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศตุรกี ระบุคนงานตัดเย็บผ้าร้อยละ 34.00 มีทำางการทำงานซ้ำๆ และทำางการทำงานที่ไม่เหมาะสม (Berberoglu & Tokuc, 2013) ส่วนการศึกษาในประเทศไทย พบคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านมีทำางการทำงานที่ต้องก้มคอและหลังติดต่อกันเป็นเวลานานมากกว่า 2 ชั่วโมง มีทำางการทำงานซ้ำๆ และไม่มีมีการเปลี่ยนทำางระหว่างการทำงาน (ธวัชชัย คำป้อง และสุนิสา ชายเกลี้ยง, 2556; Chalklieng et al., 2014) การทำงานในทำางดังกล่าวส่งผลให้คนงานตัดเย็บผ้ามีความเสี่ยงต่อการเกิดกลุ่มอาการผิดปกติของระบบโครงร่างกล้ามเนื้อ (Ahmed & Raihan, 2014; Berberoglu & Tokuc, 2013)

5. ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านจิตสังคม (psychosocial hazards) หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานหรือสภาพแวดล้อมการทำงานที่ก่อให้เกิดความเครียด (Rogers, 2003) สำหรับปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านจิตสังคมที่พบในกลุ่มตัดเย็บผ้า ได้แก่ ภาระงานที่มากเกินไป ชั่วโมงการทำงานที่ยาวนาน การทำงานเป็นกะ การทำงานล่วงเวลา ค่าตอบแทนจากการทำงานต่ำและไม่แน่นอน (Akhtar & Shimul, 2012; Silva et al., 2013) จากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศเอธิโอเปีย ระบุคนงานตัดเย็บผ้ามีชั่วโมงการทำงานนาน และมีภาระจากงานที่มากเกินไปในแต่ละวัน (Tafese et al., 2014; Tushar et al., 2010) หรือการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศบังคลาเทศ พบคนงานตัดเย็บผ้าร้อยละ 25.00 มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน มีการทำงานเป็นกะและทำงานล่วงเวลา รวมถึงมีรายได้จากการทำงานต่ำ (Akhtar & Shimul, 2012; Nahar & Begum, 2010) นอกจากนี้การศึกษาในประเทศศรีลังกา ระบุคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านร้อยละ 85.00 มีการทำงานมากกว่า 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีการทำงานเป็นกะ และได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานต่ำ (Silva et al., 2013) หรือการศึกษาในประเทศไทย พบคนงานตัดเย็บผ้าทั้งในอุตสาหกรรม ตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่และที่รับงานไปทำที่บ้าน มีภาระจากการทำงานจากงานที่มากเกินไปในแต่ละวัน รวมถึงระยะเวลาการทำงานในแต่ละวันไม่แน่นอน และมีรายได้ต่อเดือนจากการทำงานต่ำ (ปรีญา ปรุฑาและ คารุณี จงอุดมการณ์, 2554; อารณทิพย์ บัวเพ็ชร์, สุรินทร กลัมพากร และสุนีย์ ละกำป็น, 2555; อุมพร เคนศิลาและคารุณี จงอุดมการณ์, 2554) จากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ผ่านมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าคนงานตัดเย็บผ้ามีโอกาสสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานที่หลากหลาย รวมทั้งการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ โดยเมื่อพิจารณาจากกระบวนการทำงานตัดเย็บผ้า แรงงานนอกระบบตัดเย็บผ้ามีการทำงานภายใต้สภาพการทำงานที่ต่ำกว่ามาตรฐานและเป็นอันตราย จึงมีโอกาสเสี่ยงในสัดส่วนสูงกว่าคนงานตัดเย็บผ้าในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาเพื่อให้ได้หลักฐานเชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบ

สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย

สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย หมายถึง สาเหตุที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ได้แก่ การทำงานกับเครื่องจักร การทำงานกับอุปกรณ์ของมีคม การทำงานกับเครื่องใช้ไฟฟ้า รวมทั้งสถานที่ทำงานไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีของวางเกะกะบริเวณที่ทำงาน (วิทยา อยู่สุข, 2552) สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัยที่สำคัญในกระบวนการตัดเย็บผ้า ได้แก่ การทำงานกับเครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ของมีคม เช่น กรรไกร และเข็มเย็บผ้า รวมถึงพื้นที่การทำงานไม่เป็นระเบียบและมีของวางเกะกะบริเวณที่ทำงาน (Mridula & Khan, 2009) จากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศตุรกี พบคนงานตัดเย็บผ้ามีการทำงานกับเครื่องจักรหลายเครื่องในเวลา

เดียวกัน ได้แก่ จักรเย็บผ้า จักรโพลีเอสเตอร์ รวมถึงการทำงานอุปกรณ์ของมีคม พื้นที่การทำงานที่ไม่เป็นระเบียบ (Calvin & Joseph, 2006; Serkalem et al., 2013) หรือการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศอินเดียและเอธิโอเปีย ระบุคนงานตัดเย็บผ้ามีการทำงานกับเครื่องจักรและอุปกรณ์ของมีคมในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 25.00 (Ahmed & Raihan, 2014; Padmini & Venmathi, 2012) ขณะที่การศึกษาในประเทศศรีลังกา ระบุคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านทำงานกับเครื่องจักรและอุปกรณ์ของมีคม ได้แก่ จักรเย็บผ้า จักรโพลีเอสเตอร์ กรรไกร และเข็มเย็บผ้า (Silva et al., 2013) ส่วนการศึกษาในประเทศไทยในแรงงานนอกระบบกรุงเทพมหานคร พบคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านร้อยละ 67.30 มีการทำงานกับอุปกรณ์ของมีคม โดยร้อยละ 55.60 ทำงานกับกรรไกรและเข็มเย็บผ้า (กชพรรณ หนูชนะ และคณะ, 2557) จากหลักฐานที่ปรากฏดังกล่าวชี้ให้เห็นความเสี่ยงจากการทำงานโดยเฉพาะสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย ทั้งในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่และที่รับงานไปทำที่บ้านที่อาจส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพของคนงานตัดเย็บผ้า โดยเฉพาะการบาดเจ็บจากการทำงาน

การประเมินปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน

การประเมินปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน ทั้งจากสภาพแวดล้อมการทำงานและสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย เป็นการประเมินเพื่อทราบถึงอันตรายที่คนทำงานอาจได้รับจากกระบวนการทำงาน รวมทั้งเป็นการเฝ้าระวังสิ่งแวดลอมให้กับคนทำงาน โดยการเลือกวิธีการประเมินควรเลือกให้เหมาะสมกับบริบทของงานในแต่ละกลุ่มอาชีพ (ดวงพร แผลงหล้า, 2553) ซึ่งการประเมินปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานสามารถแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ การประเมินแบบอัตนัย (subjective measurement) และการประเมินปรนัย (objective measurement) มีสาระสำคัญดังนี้

1. การประเมินแบบอัตนัย (subjective measurement) เป็นการประเมินการรับรู้สุขภาพของคนทำงาน โดยใช้แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้การรับรู้การสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานขึ้นอยู่กับประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา ความเชื่อ วัฒนธรรม และบริบทของการทำงาน โดยแบบประเมินปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานของแรงงานนอกระบบตัดเย็บผ้าควรมีความครอบคลุมครบทุกประเด็น ได้แก่ 1) ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านกายภาพ เช่น เสียงดัง แสงสว่างและความร้อน 2) ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านเคมี เช่น การสัมผัสสารเคมี และการสัมผัสฝุ่นผ้าหรือฝุ่นฝ้ายจากการทำงาน 3) ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านชีวภาพ เช่น การสัมผัสเชื้อราและเชื้อแบคทีเรียจากการทำงาน 4) ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านการยศาสตร์ เช่น ท่าทางการทำงานซ้ำๆ การนั่งหรือยืนทำงานกันติดต่อกันเป็นเวลานาน การยกของหนัก และท่าทางการทำงานที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การบิดเอี้ยวตัว ท่าทางการทำงานก้มๆ เงยๆ และ 5) ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านจิตสังคม เช่น ภาระงานการทำงานที่มาก ชั่วโมงการทำงานที่

ยาวนาน การทำงานเป็นกะ การทำงานล่วงเวลา และค่าตอบแทนจากการทำงานต่ำ รวมถึงสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย ได้แก่ การทำงานกับเครื่องจักร การทำงานอุปกรณ์ของมีคม การทำงานกับเครื่องใช้ไฟฟ้า และสภาพพื้นที่การทำงานที่ไม่เป็นระเบียบและมีของวางเกะกะบริเวณที่ทำงาน โดยผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสัมภาษณ์ปัจจัยคุณภาพ ปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับงาน และพฤติกรรมการทำงานของกลุ่มตัดเย็บผ้าของชาวพรพรรณ จันทร์ประสิทธิ์ และคณะ (2553)

2. การประเมินแบบปรนัย (objective measurement) เป็นการประเมินสิ่งแวดล้อมในสถานที่ทำงานโดยใช้เครื่องมือทางอาชีวสุขศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือและมีเทคนิคการตรวจวัดที่เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยได้ผ่านการฝึกฝนการใช้เครื่องมือในการตรวจวัดระดับความเข้มแสงสว่าง โดยเฉพาะแสงสว่างในสถานที่ทำงานที่ไม่เพียงพอเป็นปัญหาด้านอาชีวอนามัยที่สำคัญในกลุ่มตัดเย็บผ้า สามารถประเมินโดยการตรวจวัดระดับความเข้มของแสงสว่างในสถานที่ทำงาน การวัดระดับความเข้มแสงสว่างในสถานที่ทำงานทำให้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพคนงานตัดเย็บผ้า และนำไปสู่การหาแนวทางแก้ไข ควบคุม และหามาตรการในการป้องกัน เพื่อลดอันตรายจากแสงสว่างที่ไม่เพียงพอ (อนามัย (ธีรวิโรจน์) เทศกะทีก, 2553) มีวิธีการดังนี้

1. การสำรวจเบื้องต้น เป็นการสำรวจพื้นที่ทำงานของสถานประกอบการ เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น โดยการเดินสำรวจและจดบันทึกข้อมูลเบื้องต้น พร้อมทั้งกำหนดจุดตรวจวัดแสงสว่าง (สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน, 2550)

2. การเลือกเครื่องมือในการตรวจวัดแสงสว่างในสถานที่ทำงาน ใช้เครื่องวัดความเข้มของแสงสว่าง (Lux meter) ยี่ห้อ EXTECH INSTRUMENTS Model FOOT CANDLE/Lux meter S/N: Q137552 ซึ่งอ่านค่าเป็นลักซ์ (กฎกระทรวงแรงงาน, 2549) สามารถวัดความเข้มของแสงสว่างได้ ตั้งแต่ 0-มากกว่า 10,000 ลักซ์ (สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน, 2550) การแปลผลเทียบเกณฑ์มาตรฐานตามประกาศกฎกระทรวงแรงงาน เรื่องกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง พ.ศ. 2549 โดยกำหนดมาตรฐานระดับความเข้มของแสงสว่างตามกระทรวงแรงงาน (2549) ณ ที่ที่ให้คนงานคนใดคนหนึ่งทำงาน ซึ่งงานตัดเย็บควรมีค่าระดับความเข้มแสงสว่างระหว่าง 400-800 ลักซ์

จากข้อมูลดังกล่าวการประเมินปัจจัยคุณภาพจากการทำงาน จึงจำเป็นต้องทำการประเมินทั้งแบบอัตนัยและแบบปรนัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการตรวจวัดระดับความเข้มแสงสว่างในสถานที่ทำงาน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่พบได้ในแรงงานนอกระบบตัดเย็บผ้า นอกจากนี้การศึกษาที่ผ่านมาของปัจจัยคุณภาพจากการทำงานส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเฉพาะปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้น อีกทั้งคนงานตัดเย็บผ้าทั้งในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และที่รับงานไปทำที่บ้านมีโอกาสเสี่ยงต่อการสัมผัสปัจจัยคุณภาพจากการทำงาน ทั้งจากสภาพแวดล้อมการทำงาน ได้แก่ ปัจจัยคุณภาพด้านกายภาพ ด้านเคมี ด้านชีวภาพ ด้านการยศาสตร์ และด้านจิตสังคม รวมถึงสภาพ

การทำงานที่ไม่ปลอดภัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของแรงงานตัดเย็บผ้า โดยก่อให้เกิดการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน หรือกล่าวอีกนัยคือ ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพ และภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงของแรงงานตัดเย็บผ้า ซึ่งภาวะสุขภาพของแรงงานตัดเย็บผ้าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานและการสร้างผลผลิตของแรงงานตัดเย็บผ้า

ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยง

แนวคิดและความหมายของภาวะสุขภาพตามความเสี่ยง

การพัฒนาของประเทศที่ก้าวไปอย่างรวดเร็ว มีส่วนเพิ่มความเสี่ยงต่อสุขภาพในกลุ่มคนทำงานมากขึ้น ซึ่งสุขภาพของคนทำงานมีความสำคัญต่อการผลิตชิ้นงาน อีกทั้งในปัจจุบันการทำงานถือเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตแต่ละวัน คนทำงานจะใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในสถานที่ทำงาน ไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 หรืออย่างน้อยประมาณวันละ 8 ชั่วโมง ส่งผลให้คนทำงานอาจสัมผัสสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เหมาะสม (อนามัย (ศิริวิโรจน์) เทศกะทีก, 2553) ดังนั้น คนทำงานอาจได้รับการเจ็บป่วยหรือการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน โดยองค์กรอนามัยโรคได้ให้คำนิยามของภาวะสุขภาพที่ดี คือ การปราศจากโรคหรือความพิการ รวมทั้งสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ (ประกาย จิโรจน์กุล, 2556) เพราะฉะนั้นการดูแลสุขภาพอนามัยของคนทำงาน ควรดูแลให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม รวมถึงให้ปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมจากการทำงาน (อนามัย (ศิริวิโรจน์) เทศกะทีก, 2553)

ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยง หมายถึง ความเบี่ยงเบนทางสุขภาพ หรือการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บที่มีสาเหตุเกี่ยวข้องเนื่องจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน (Rogers, 2003) พร้อมทั้งระบุกลุ่มเสี่ยงในการทำงาน องค์ประกอบที่สำคัญของภาวะสุขภาพตามความเสี่ยง คือ การเจ็บป่วยหรือการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน (อัลญาน์ สมุห์เสณี โด, 2550; Rogers, 2003) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพของคนทำงาน เช่น แบบแผนการดำเนินชีวิต ดังนั้นการประเมินภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องพิจารณาภาวะสุขภาพอันเป็นผลมาจากแบบแผนการดำเนินชีวิตร่วมด้วย เพื่อนำไปสู่การวางแผนในการส่งเสริมสุขภาพของคนทำงาน โดยทั่วไปภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงประกอบด้วย 1) การเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน และ 2) การบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน (อนามัย (ศิริวิโรจน์) เทศกะทีก, 2553)

การเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน (work-related illness)

การเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน คือ การเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากสภาพแวดล้อมการทำงานซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของการทำงาน (Rogers, 2003) การเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากสภาพแวดล้อมการทำงานที่สำคัญในกลุ่ม ตัดเย็บผ้า ได้แก่ การเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านกายภาพ ด้านเคมี ด้านชีวภาพ ด้านการยศาสตร์ และด้านจิตสังคม มีสาระสำคัญดังนี้

จากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นถึงความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยหรือการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานของคนงานตัดเย็บผ้า โดยทั่วไปคนงานตัดเย็บผ้าจะเผชิญปัญหาสุขภาพที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาการได้ยินและการมองเห็น ปัญหากลุ่มอาการประสาทมือชา อาการอ่อนล้าและอ่อนเพลียจากการทำงาน โรกระบบทางเดินหายใจ ระบบผิวหนัง ระบบทางเดินอาหาร และอาการผิดปกติในระบบโครงร่างกล้ามเนื้อ รวมถึงความเครียดจากการทำงาน (Ahmed & Raihan, 2014; Berberoglu & Tokuc, 2013; Islam et al., 2014; Saha, 2014) จากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศอินเดีย พบคนงานตัดเย็บผ้าร้อยละ 12.50 เสี่ยงต่อการเกิดการสูญเสียการได้ยินและการมองเห็น (Padmini & Venmathi, 2012; Saha et al., 2010) หรือการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศบังคลาเทศ พบคนงานตัดเย็บผ้าที่ทำงาน ร้อยละ 2-5 มีปัญหาเรื่องการได้ยินและการมองเห็น อีกร้อยละ 72.22 มีอาการปวดตาและปวดศีรษะ (Nahar & Begum, 2010; Islam et al., 2014; Padmini & Venmathi, 2012) การทำงานที่สัมผัสเสี่ยงดังจะทำลายประสาทหู รวมถึงการทำงานในที่ที่มีเสียงดังติดต่อกันเป็นเวลานาน ส่งผลเสียต่อสุขภาพของคนทำงาน และทำให้บริเวณประสาทรับเสียงหรือเซลล์ขนเกิดการเสื่อมสมรรถภาพ ก่อให้เกิดอันตรายต่อสมรรถภาพการได้ยิน (สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน, 2550; Mehta, 2012; Padmini & Venmathi, 2012)

ส่วนการสัมผัสแสงสว่างในสถานที่ทำงานที่มากหรือน้อยเกินไป ส่งผลเสียต่อนัยน์ตาทำให้กล้ามเนื้อตาทำงานมาก เกิดความไม่สบายตาและความเมื่อยล้าของตา ทำให้มีอาการปวดตา มึนศีรษะ กล้ามเนื้อหนังตากระตุก นอนไม่หลับ การมองเห็นแย่ง รวมทั้งการหยิบใช้เครื่องมืออุปกรณ์ผิดพลาดอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ (สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน, 2550) นอกจากนี้ยังพบการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศบังคลาเทศ ระบุคนงานตัดเย็บผ้าร้อยละ 8.00 มีอาการชาและเสียวบริเวณมือและข้อมือ จากการสัมผัสความสั่นสะเทือนจากจักรเย็บผ้า (Ahmed & Raihan, 2014) เนื่องจากคนงานตัดเย็บผ้ามีการใช้ข้อมือในการทำงานกระตุกซ้ำๆ และต้องสัมผัสความสั่นสะเทือนจากจักรเย็บผ้าติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้ประสาทบริเวณข้อมือถูกกด ส่งผลกระทบให้นิ้วมือที่มีปลายประสาทเกิดอาการชา (อนามัย (ธีระวิโรจน์) เทศกะทีก, 2553) ขณะที่การศึกษาใน

อุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศอินเดีย ระบุคนงานตัดเย็บผ้าเกิดอาการอ่อนล้าและอ่อนเพลียจากการทำงาน เนื่องจากบริเวณที่ทำงานมีอากาศร้อนอบอ้าว (Islam et al., 2014; Padmini & Venmathi, 2012)

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัดเย็บผ้ามีปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับอาการผิดปกติในระบบทางเดินหายใจ ระบบผิวหนัง และโรคมะเร็ง (Calvin & Joseph, 2006; Islam et al., 2014; Padmini & Venmathi, 2012) เมื่อพิจารณาจากลักษณะการทำงานตัดเย็บผ้า คนงานตัดเย็บผ้าต้องทำงานสัมผัสฝุ่นผ้าเกือบทุกขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งการหายใจเอาเส้นใยฝุ่นผ้าเข้าสู่ร่างกายทำให้หลอดลมตีบ มีอาการผิดปกติอื่นๆตามมา ได้แก่ หายใจไม่สะดวก ไอ แน่นหน้าอก เป็นต้น ซึ่งความผิดปกติที่เกิดขึ้นมักเกิดจากเชื้อราหรือแบคทีเรียที่ติดมากับฝุ่นผ้าเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจ (อนามัย (ศิริวิโรจน์) เทศกะทีก, 2553) จากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศบังคลาเทศ ระบุคนงานตัดเย็บผ้าที่สัมผัสฝุ่นผ้าหรือฝุ่นฝ้ายจากการทำงานร้อยละ 30.00 มีอาการผิดปกติของระบบทางเดินหายใจอีกร้อยละ 13.00 มีอาการผิดปกติของระบบผิวหนัง โดยมีอาการเมื่อกลับเข้าไปทำงานหลังจากหยุดพักผ่อนประจำสัปดาห์ (Ahmed & Raihan, 2014; Mehta, 2012) หรือการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศตุรกี พบคนงานตัดเย็บผ้าร้อยละ 52.00 มีอาการไอ เจ็บแน่นหน้าอก และหายใจลำบาก (David & Pickering, 2013; Islam et al., 2014) ขณะที่การศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศกาตาร์ ระบุคนงานตัดเย็บผ้าร้อยละ 44.10 มีการติดเชื้อวัณโรคจากการทำงานเนื่องจากทำงานในสถานที่ทำงานแออัดและมีการระบายอากาศไม่เหมาะสม (Al-Khal et al., 2005) ส่วนการศึกษาในประเทศไทย พบคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านมีอาการหอบหืด เนื่องจากมีการสัมผัสฝุ่นผ้าหรือฝุ่นฝ้ายจากกระบวนการทำงานเป็นเวลามากกว่า 10 ปี (ศรีสมร กมลเพชร และคณะ, 2549) จากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าหากคนงานตัดเย็บผ้ามีการสัมผัสฝุ่นผ้าหรือฝุ่นฝ้าย เป็นเวลานานอาจส่งผลทำให้เกิดโรครئةรังที่เกี่ยวเนื่องจากการทำงาน เช่น หอบหืด ปอดฝุ่นฝ้าย ปอดอุดกั้นเรื้อรัง และมะเร็ง (Ahmed & Raihan, 2014; Lai & Christiani, 2013; Meyers et al., 2013)

ส่วนอาการผิดปกติของระบบผิวหนังมีการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศบังคลาเทศ พบคนงานตัดเย็บผ้าร้อยละ 13.00 มีภาวะผิวหนังอักเสบ เนื่องจากสัมผัสเชื้อราจากการทำงาน (Nahar & Begum, 2010) หรือการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศตุรกี พบคนงานตัดเย็บผ้าร้อยละ 73.00 มีอาการคัน ผื่นขึ้นตามผิวหนัง และมีภาวะผิวหนังอักเสบ เมื่อกลับเข้ามาทำงานหลังจากหยุดงานประจำสัปดาห์ (David & Pickering, 2013; Islam et al., 2014) นอกจากนี้ยังพบคนงานตัดเย็บผ้าในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ต้องเผชิญปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินอาหาร ได้แก่ ปวดท้อง ท้องเสีย และอาหารเป็นพิษ จากการรับประทานอาหารที่มีเชื้อโรคปนเปื้อน และดื่มน้ำที่ไม่สะอาด (Ahmed & Raihan, 2014) อีกทั้งยังพบโรคมะเร็งเป็นปัญหาสุขภาพอีกปัญหาหนึ่งที่พบในกลุ่มตัดเย็บผ้า ซึ่งจากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศอิตาลี ระบุคนงาน

ตัดเย็บผ้าที่สัมผัสสารฟอร์มอลดีไฮด์จากการทำงานจำนวน 744 คน มีอาการผิดปกติของระบบทางเดินหายใจ เช่น ไอ หายใจไม่สะดวก และเจ็บแน่นหน้าอก (Meyers et al., 2013) เนื่องจากสารฟอร์มอลดีไฮด์เป็นสารเคมีที่ใช้ในอุตสาหกรรมย้อมผ้า และมีการปนเปื้อนในเนื้อผ้าก่อนคนงานตัดเย็บผ้านำไปใช้ในการตัดเย็บ สารฟอร์มอลดีไฮด์เมื่อได้รับเข้าสู่ร่างกายจะทำให้ระคายเคืองผิวหนัง ตา ระบบทางเดินหายใจ คลื่นไส้ อาเจียน อ่อนเพลีย รวมทั้งยังเป็นสารตั้งต้นที่ก่อให้เกิดมะเร็งในคนงานตัดเย็บผ้า โดยเฉพาะมะเร็งโพรงจมูก มะเร็งปอด และมะเร็งเม็ดเลือดขาว (อนามัย (ศิริวิโรจน์) เทศกะทีก, 2553; Coggon, Ntani, Harris, & Palmer, 2014) ปัญหาสุขภาพที่กล่าวข้างต้นส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ ซึ่งบางกรณียังไม่พบการศึกษาในแรงงานนอกระบบ

สำหรับกลุ่มอาการผิดปกติของระบบโครงร่างกล้ามเนื้อเป็นปัญหาทางด้านอาชีวอนามัยที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่ง อาการผิดปกติในระบบโครงร่างกล้ามเนื้อเกิดจากท่าทางการทำงานที่ไม่เหมาะสม ท่าทางการทำงานซ้ำๆ การนั่งหรือยืนติดต่อกันเป็นเวลานาน และการยกของหนักหรือการออกแรงเกินกำลัง (Rogers, 2003; Akhtar & Shimul, 2012) โดยอาการผิดปกติในระบบโครงร่างกล้ามเนื้อที่พบในกลุ่มตัดเย็บผ้า ได้แก่ อาการปวดข้อมือ ปวดไหล่ ปวดคอ และปวดหลังส่วนล่าง (Akhtar & Shimul, 2012; Padmini & Venmathi, 2012; นางลัญญ์ ทศทิศ และคณะ, 2554) การทำงานด้วยท่าทางดังกล่าวส่งผลให้เกิดการอ่อนล้าของกล้ามเนื้อ การบาดเจ็บและการอักเสบของกล้ามเนื้อและข้อต่อ ส่งผลให้เกิดอาการปวดของโครงร่างกล้ามเนื้อ ซึ่งเป็นการเพิ่มความเสี่ยงทางด้านสุขภาพให้กับคนงานตัดเย็บผ้า (อนามัย (ศิริวิโรจน์) เทศกะทีก, 2553; Jahan et al., 2014) จากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศอินเดียพบคนงานตัดเย็บผ้าร้อยละ 72.20 มีปัญหาในกลุ่มอาการผิดปกติของระบบโครงร่างกล้ามเนื้อ โดยร้อยละ 56.00 มีอาการปวดหลังส่วนล่าง ปวดข้อมือ และปวดไหล่ (Padmini & Venmathi, 2012) หรือการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศบังกลาเทศ พบคนงานตัดเย็บผ้าร้อยละ 51.70 มีอาการปวดคอและปวดหลัง อีกร้อยละ 45.00 มีอาการปวดไหล่ (Tafesh et al., 2014) ส่วนการศึกษาในประเทศศรีลังกาและกัมพูชา พบคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านร้อยละ 15.50 มีปัญหาในกลุ่มอาการผิดปกติของระบบโครงร่างกล้ามเนื้อ และร้อยละ 57.30 มีอาการปวดไหล่ และหลังส่วนล่าง (Athit, 2005; Silva et al., 2013) หรือการศึกษาในประเทศไทย พบคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านมีอาการปวดตามส่วนต่างๆของร่างกาย ทั้งขณะทำงานและหลังจากการทำงาน ตำแหน่งที่เกิดอาการผิดปกติสูงสุด ได้แก่ เอวและหลังส่วนล่าง เข่าซ้ายและขวา หลังส่วนบนและไหล่ ตามลำดับ (ธวัชชัย คำป้อม, และ สุนิสา ชายเกลี้ยง, 2556)

นอกจากนี้ยังพบปัญหาความเครียด ความวิตกกังวล และภาวะซึมเศร้าที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในกลุ่มตัดเย็บผ้า ซึ่งความเครียดที่เกิดจากการทำงานเป็นผลรวมของปัจจัยต่างๆจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่มีผลต่อการควบคุมการทำงานของร่างกายและจิตใจเสียไป (ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน, 2553; อนามัย (ศิริวิโรจน์) เทศกะทีก, 2553) เมื่อพิจารณาลักษณะการทำงานตัดเย็บผ้า พบว่า

คนงานตัดเย็บผ้าอาจมีความกดดันจากภาระงานที่มากเกินไป ต้องเร่งทำงานเพื่อส่งให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด รายได้หรือค่าตอบแทนไม่แน่นอน และความไม่พึงพอใจจากการทำงาน ส่งผลต่อร่างกายและสภาพจิตใจของคนงานตัดเย็บผ้าจนทำให้เกิดการเจ็บป่วย (Akhtar & Shimul, 2012; Padmini & Venmathi, 2012) ดังการศึกษาในประเทศอินเดีย พบคนงานตัดเย็บผ้าทั้งในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และรับงานไปทำที่บ้านถึงร้อยละ 80.00 มีปัญหาความเครียดจากการทำงาน (Akhtar & Shimul, 2012; Saha, 2014) โดยร้อยละ 33.00 มีความพึงพอใจจากการทำงานในระดับต่ำ มีภาวะซึมเศร้า ภาวะเครียดและความวิตกกังวลจากการทำงาน (Tushar et al., 2010) หรือจากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศบังคลาเทศ พบคนงานตัดเย็บผ้าร้อยละ 40.00 มีความเครียดจากการทำงาน (Akhtar & Shimul, 2012) ส่วนการศึกษาในประเทศศรีลังกา พบคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านร้อยละ 37.00 มีความพึงพอใจต่องานระดับต่ำ จากการทำงานเป็นกะและได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานต่ำ (Silva et al., 2013) ส่วนการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศไทย พบคนงานตัดเย็บผ้ามีความเครียดทางจิตใจจนเกิดการเจ็บป่วยทางกาย โดยร้อยละ 23.70 มีความวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับเสี่ยง อีกร้อยละ 18.20 มีความวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับสูง (อาภรณ์ทิพย์ บัวเพชร และคณะ, 2555)

การบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน (work-related injury)

การบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน หมายถึง การที่อวัยวะหรือส่วนของร่างกายได้รับบาดเจ็บ โดยมีสาเหตุเกิดจากสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย หรือเกิดจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานที่ไม่เหมาะสมและเกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ส่งผลให้คนงานได้รับบาดเจ็บและความสามารถในการทำงานลดลง (วิทยา อยู่สุข, 2552; Rogers, 2003) องค์การอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานประเทศสหรัฐอเมริกา (occupational safety and health administration; [OSHA], 2004) ให้ความหมายการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงานว่าเป็นผลจากเหตุการณ์หรือการสัมผัสสภาพแวดล้อมในการทำงาน หรือสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย ได้แก่ บาดแผลจากการถูกเข็มทิ่ม/ตำ การถูกอุปกรณ์หรือเครื่องมือตัด/บาด/ทิ่มแทง การถูกกระแทก ถูกไฟฟ้าดูด แผลไหม้จากไฟฟ้า แผลไหม้จากความร้อน เป็นต้น การบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงานสามารถจำแนกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน ซึ่งสามารถจำแนกโดยพิจารณาจากสาเหตุของการได้รับบาดเจ็บ ผลของการได้รับบาดเจ็บ และความรุนแรงของการบาดเจ็บ ดังนั้น เมื่อพิจารณาการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน โดยจำแนกตามสาเหตุของการบาดเจ็บจากการทำงาน (Rogers, 2003) สามารถพิจารณาได้ดังนี้

1. การกระแทก การบาดเจ็บจากการถูกอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆ กระแทกขณะทำงาน รวมถึงการบาดเจ็บที่เกิดจากการกระแทกจากสาเหตุอื่นๆ เช่น จากยานพาหนะต่างๆ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง เช่น อุปกรณ์ที่มีแรงอัดอากาศสูง มีผลทำให้คนทำงานเกิดแผลฉีกขาด ฟกช้ำ กระดูกหัก อวัยวะภายในถูกกระทบกระเทือนและเสียชีวิตได้
2. การถูกหนีบหรือถูกดิ่ง การบาดเจ็บจากการถูกหนีบหรือถูกดิ่งจากอุปกรณ์/เครื่องมือ/เครื่องจักรที่อวัยวะบางส่วนในร่างกาย ส่งผลให้ได้รับบาดเจ็บและพิการ
3. การตกจากที่สูง การบาดเจ็บจากการตกที่สูง ได้แก่ ข้อแพลง กระดูกหัก กล้ามเนื้อฉีกขาด ช้ำหรืออวัยวะภายในถูกกระทบกระเทือนและเสียชีวิต
4. การหกล้มและลื่นล้ม เกิดจากการสูญเสียการทรงตัวจากพื้นลื่น หรือสูญเสียแรงเสียดทานของรองเท้ากับพื้น หรือการเดินบนพื้นที่เปียกแฉะด้วยน้ำมัน ซึ่งการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นมักไม่รุนแรง เช่น ฟกช้ำ ข้อแพลง กล้ามเนื้อฉีกขาดกระดูกหัก เป็นต้น
5. การบาดเจ็บจากการออกแรงเกินกำลังและการทำงานที่ซ้ำซาก เกิดจากกล้ามเนื้อและอวัยวะบางส่วนทำงานมากเกินไป หรืออาจเกิดจากท่าทางการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้อง รวมไปถึงการบาดเจ็บจากการทำงานซ้ำซากในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การยก การผลัก ใส ดึง กด ส่งผลให้เกิดการบาดเจ็บ เช่น ปวดหลัง กล้ามเนื้อฉีกขาด เอ็นอักเสบ เป็นต้น
6. อุบัติเหตุจากยานพาหนะ เป็นอุบัติเหตุที่พบได้บ่อยและมีความรุนแรงจนทำให้เสียชีวิตได้
7. สาเหตุอื่นๆ เป็นการบาดเจ็บที่ไม่สามารถจัดจำพวกเข้ากับประเภทต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น เช่น ไฟฟ้าดูด การชนกับสิ่งของที่อยู่กับที่ การสัมผัสกับความร้อน ปฏิกริยาภายในร่างกายจากการสัมผัสกับรังสี และสารเคมีต่างๆ

มีการศึกษาการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน โดยจากการศึกษาในประเทศอิโอบีและบังคลาเทศ พบว่า คนงานตัดเย็บผ้าในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 25.00 มีการทำงานกับอุปกรณ์ของมีคมและทำงานกับเครื่องจักร รวมถึงมีการจัดสถานที่ทำงานไม่เป็นระเบียบ (Islam et al., 2014; Serkalem et al., 2013) หรือการศึกษาในประเทศไทย พบสาเหตุหลักที่ทำให้คนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านได้รับการบาดเจ็บจากการทำงานร้อยละ 20.00 เกิดจากการทำงานกับอุปกรณ์ของมีคม โดยร้อยละ 55.60 เกิดจากการทำงานกรรไกรและเข็มเย็บผ้า (กชพรรณ หนูชนะ และคณะ, 2557)

นอกจากนี้ยังมีการจำแนกประเภทของการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน โดยพิจารณาตามผลของการบาดเจ็บจากการทำงาน ซึ่งกำหนดโดยสำนักงานกองทุนเงินทดแทน (2556) ดังนี้

1. ตกจากที่สูง
2. การหกล้มหรือลื่นล้ม
3. การถูกอาคารหรือสิ่งก่อสร้างพังทับ
4. การถูกวัตถุหรือสิ่งของพังทลาย หรือหล่นทับ
5. การถูกวัตถุหรือสิ่งของกระแทก หรือชน
6. การถูกวัตถุหรือสิ่งของหนีบ หรือดิ่ง
7. การถูกวัตถุหรือสิ่งของ ตัด บาด ทิ่มแทง
8. การถูกวัตถุหรือสิ่งของหรือสารเคมีกระเด็นเข้าตา
9. การประสบอันตรายจากการยกหรือเคลื่อนย้ายของหนัก
10. การประสบอันตรายจากท่าทางการทำงาน
11. อุบัติเหตุจากยานพาหนะ
12. วัตถุหรือสิ่งของระเบิด
13. ไฟฟ้าช็อต
14. ผลจากความร้อนสูงหรือการสัมผัสความร้อนจากวัตถุหรือสิ่งของ
15. ผลจากความเย็นหรือการสัมผัสความเย็นจากวัตถุหรือสิ่งของ
16. การสัมผัสสิ่งมีพิษ สารเคมี
17. การได้รับอันตรายจากแสง
18. การได้รับอันตรายจากรังสี

นอกจากนี้ยังมีการจำแนกประเภทของการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน แยกตามความรุนแรงของการบาดเจ็บ โดยสำนักงานกองทุนเงินทดแทน (2556) ได้แก่ ตาย ทูพพลภาพ สูญเสียอวัยวะบางส่วน หยุดงานเกิน 3 วัน และหยุดงานไม่เกิน 3 วัน

การศึกษาการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน ซึ่งจากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศเอธิโอเปียและบังคลาเทศ ระบุคนงานตัดเย็บผ้าได้รับบาดเจ็บจากการถูกเข็มทิ่ม/ตำ และการถูกอุปกรณ์หรือเครื่องมือตัด/บาด บริเวณมือและนิ้วมือ ลักษณะการบาดเจ็บเป็นการบาดเจ็บเล็กน้อย บาดแผลลึกขนาดตื้น (Serkalem et al., 2013) หรือการศึกษาในประเทศไทย พบคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านร้อยละ 67.30 มีการบาดเจ็บจากการถูกอุปกรณ์ของมีคมตัด/บาด/ทิ่ม/แทง บริเวณมือและนิ้วมือ ส่วนใหญ่เป็นการบาดเจ็บเล็กน้อย และไม่ส่งผลต่อการทำงาน (กชพรรณ หนูชนะ และคณะ, 2557) จากหลักฐานเชิงประจักษ์ ชี้ให้เห็นว่า คนงานตัดเย็บผ้าทั้งในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และที่รับ

งานไปที่บ้าน มีโอกาสเกิดการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน การศึกษาที่กล่าวข้างต้นส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ จึงจำเป็นต้องทำการศึกษอย่างเป็นระบบในกลุ่มแรงงานนอกระบบตัดเย็บผ้า ซึ่งมีความเสี่ยงสูงต่อการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน เพื่อให้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการบ่งบอกถึงภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงของแรงงานนอกระบบตัดเย็บผ้าต่อไป

แบบแผนการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อสุขภาพ

แบบแผนการดำเนินชีวิตถือเป็นหนึ่งในตัวกำหนดสุขภาพของคนทำงาน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องต่อการเกิดภาวะสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องพิจารณาภาวะสุขภาพอันเป็นผลมาจากแบบแผนการดำเนินชีวิต โดยแบบแผนการดำเนินชีวิต คือ แบบแผนการกระทำหรือการปฏิบัติโดยทั่วไปที่ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสุขภาพทั้งดีและไม่ดี ซึ่งกรณีที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตไม่ดีหรือไม่เหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนทำงานก่อให้เกิดการเจ็บป่วย (กรมอนามัย, 2555) โดยทั่วไปแบบแผนการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย พฤติกรรมการบริโภคอาหารและน้ำ กิจกรรมทางกาย หรือการออกกำลังกาย การหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติด และการพักผ่อนหรือการจัดการกับความเครียด (กรมอนามัย, 2555) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การบริโภคอาหารและน้ำ อาหารเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการดำรงชีวิต การบริโภคอาหารที่ครบถ้วน หากมีการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะจะส่งผลถึงความไม่ปลอดภัย และเป็นอันตรายต่อสุขภาพ (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535) การรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการหรือรับประทานอาหารที่เหมาะสม ได้แก่ การรับประทานอาหารให้ครบ 3 มื้อ และครบทั้ง 5 หมู่ รับประทานอาหารที่มีกากใย หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารที่มีไขมันสูง หรืออาหารรสจัด รวมถึงการดื่มน้ำสะอาดที่เพียงพอ คือ 6-8 แก้วต่อวัน เพื่อช่วยส่งเสริมให้คนทำงานมีสุขภาพที่ดีและสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ร่างกาย เช่น การรับประทานผักและผลไม้ในปริมาณที่เพียงพอ ขณะเดียวกันการบริโภคที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อร่างกายของคนทำงาน เช่น การเกิดโรคอ้วน เบาหวาน ไขมันอุดตันในเส้นเลือด โรคหัวใจ และมะเร็ง (กรมอนามัย, 2555) ซึ่งโรคอ้วนหรือค่าดัชนีมวลกายเกินค่ามาตรฐานนั้น เป็นปัญหาหลักที่มีความเกี่ยวข้องกับการเกิดกลุ่มอาการผิดปกติของระบบโครงร่างกล้ามเนื้อในคนทำงาน จากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศบังคลาเทศและเอธิโอเปีย ระบุคนงานตัดเย็บผ้าที่มีค่าดัชนีมวลกายเกินค่ามาตรฐาน มีโอกาสเกิดกลุ่มอาการผิดปกติของระบบโครงร่างกล้ามเนื้อมากกว่าคนงานตัดเย็บผ้าที่มีค่าดัชนีมวลกายปกติ (Jahan et al., 2015; Tafese et al., 2014)

2. กิจกรรมทางกายหรือการออกกำลังกาย กิจกรรมทางกาย หมายถึง การเคลื่อนไหว หรือการทำงานของร่างกาย เพื่อให้มีการใช้พลังงานของร่างกายมากกว่าในขณะพัก ส่วนการออกกำลังกาย หมายถึง กิจกรรมของร่างกายที่ช่วยเสริมสร้างการคงไว้ซึ่งสุขภาพ การออกกำลังกายช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและระบบไหลเวียนเลือด ส่งผลให้ร่างกายมีความสมบูรณ์แข็งแรง และลดความเสี่ยงต่อการเกิดอาการผิดปกติต่างๆ รวมทั้งลดกลุ่มอาการผิดปกติของระบบโครงร่างกล้ามเนื้อ (วีรวัฒน์ คำแสนพันธ์ และอริญชัช พรหมเทพ, 2555) จากการศึกษาในอุตสาหกรรมตัดเย็บผ้าขนาดใหญ่ประเทศบังกลาเทศ พบคนงานตัดเย็บผ้ามีการนั่งทำงานติดต่อกันเป็นเวลานานเกิน 2 ชั่วโมง และไม่ค่อยมีการเปลี่ยนท่าทางขณะทำงาน ส่งผลให้เกิดอาการปวดตามตำแหน่งต่างๆของร่างกาย เช่น ปวดต้นคอ ปวดไหล่ และปวดหลังส่วนล่าง (Islam et al., 2014) หรือการศึกษาในประเทศไทย ระบุคนงานตัดเย็บผ้าที่รับงานไปทำที่บ้านมีท่าทางการทำงานซ้ำๆ มีการนั่งทำงานติดต่อกันเป็นเวลานานมากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวันเป็นประจำ และไม่ค่อยมีการเคลื่อนไหวร่างกายระหว่างการทำงาน ส่งผลให้คนงานตัดเย็บผ้าเกิดอาการปวดคอ ปวดไหล่ และปวดเอวหรือหลังส่วนล่าง (กชพรรณ หนูชนะ และคณะ, 2557; ธวัชชัย คำป้อม และสุนิศา ชายเกลี้ยง, 2556)

3. การหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติด ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่หรืออยู่ใกล้ชิดกับผู้ที่สูบบุหรี่ และการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ โดยการสูบบุหรี่เป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อร่างกาย รวมทั้งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการเจ็บป่วย เช่น โรคที่เกี่ยวข้องกับระบบหลอดเลือด โรคหัวใจ และโรกระบบทางเดินหายใจ (ปนัดดา ศรีชนสาร, 2555) นอกจากนี้การสูบบุหรี่ยังส่งผลต่อการเกิดโรคมะเร็งที่สำคัญ ได้แก่ มะเร็งปอด มะเร็งหลอดอาหาร มะเร็งในช่องปาก ดังนั้น การสูบบุหรี่จึงเป็นปัจจัยกระตุ้นที่ทำให้เกิดอาการผิดปกติต่างๆรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะอาการผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจและมะเร็ง (Weiderpass, 2010) สำหรับการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดการเจ็บป่วยหรือการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน (ปนัดดา ศรีชนสาร, 2555) จากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งให้เห็นว่าการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายอย่างเฉียบพลัน ได้แก่ อุบัติเหตุ การฆ่าตัวตาย และการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555)

4. การพักผ่อนหรือการจัดการความเครียด เป็นแนวทางหรือการดำเนินการใดๆที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหา เพื่อลดหรือบรรเทาความเครียดที่เกิดขึ้น เพื่อปรับให้ร่างกายและจิตใจเข้าสู่สภาวะปกติ (นิธิพันธ์ บุญเพิ่ม, 2553) หากร่างกายมีการพักผ่อนไม่เพียงพอ ส่งผลต่อสภาพร่างกายและทำให้จิตใจเสื่อมถอย ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ระบุความเครียดส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ รวมทั้งยังเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดโรคต่างๆ ได้แก่ ภาวะอ้วน ไขมันในเลือดสูง โลหิตจาง ความดันโลหิตสูง เป็นต้น (มงคล การุณงามพรรณ, สุดารัตน์ สุวาริ และนันทนา น้ำฝน, 2555) สำหรับการพักผ่อนมีการศึกษา พบว่า ระยะเวลาการพักผ่อนที่เพียงพอมีความสัมพันธ์กับการฟื้นฟูสภาพ

ร่างกายและจิตใจ รวมทั้งช่วยลดการเกิดการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บจากการทำงาน ซึ่งควรมีระยะเวลาการพักผ่อนอย่างน้อย 6-8 ชั่วโมงต่อวัน และหากมีการนอนไม่หลับ หรือมีการพักผ่อนน้อยกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน จะมีโอกาสเกิดอาการของโรคความดันโลหิตสูง และอาจส่งผลให้เกิดการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Nishitani & Sakakibara, 2010) จากหลักฐานเชิงประจักษ์ชี้ให้เห็นว่า การเฝ้าระวังภาวะสุขภาพตามความเสี่ยง หรือการประเมินภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน จึงจำเป็นต้องพิจารณาภาวะสุขภาพอันเป็นผลมาจากแบบแผนการดำเนินชีวิตร่วมด้วย อีกทั้งผลการประเมินภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน ทำให้ทราบสาเหตุและปัญหาสุขภาพของพนักงาน เพื่อนำไปสู่การวางแผนการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพและครอบคลุมผลกระทบที่อาจเกิดต่อสุขภาพของพนักงานตัดเย็บผ้าต่อไป

การประเมินภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน

การประเมินภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพของพนักงาน (ดวงพร แห่่งหล้า, 2553) การประเมินภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนให้มีการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพของพนักงาน รวมทั้งเพื่อให้ทราบถึงการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บที่คนทำงานอาจได้รับจากการสัมผัสสภาพแวดล้อมการทำงานและสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย (กรมอนามัย, 2555) โดยการประเมินภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน มีลักษณะการประเมินเช่นเดียวกับการประเมินสุขภาพโดยทั่วไป สามารถแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ การประเมินแบบปรนัย (objective measurement) และการประเมินแบบอัตนัย (subjective measurement) ซึ่งการเลือกวิธีการประเมินควรเลือกให้เหมาะสมกับลักษณะของการทำงาน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. การประเมินแบบปรนัย เป็นการประเมินภาวะสุขภาพทางคลินิก และต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ และเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง เช่น การตรวจร่างกายตามความเสี่ยง การตรวจทางห้องปฏิบัติการ การตรวจสมรรถภาพการมองเห็น การตรวจสมรรถภาพการได้ยิน หรือการตรวจสมรรถภาพปอด เพื่อตรวจอาการที่ผิดปกติของร่างกาย รวมทั้งความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย ซึ่งผลของการประเมินขึ้นกับความแม่นยำของผู้ประเมินและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

2. การประเมินแบบอัตนัย เป็นการประเมินการรับรู้สุขภาพของผู้ถูกประเมิน โดยจะทำการประเมินโดยใช้แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ ซึ่งการประเมินแบบอัตนัยมีข้อดี คือ สะดวกประหยัดค่าใช้จ่าย จึงเป็นที่นิยมที่ใช้ในการศึกษา แต่มีข้อจำกัด คือ คำตอบที่ได้จะขึ้นอยู่กับการรับรู้ของแต่ละบุคคล (Rothstein, 2012) เครื่องมือที่นิยมใช้ในการประเมินภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน คือ แบบประเมินภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน โดยมีเนื้อหาครอบคลุม

ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ การเจ็บป่วยและการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพ จากการทำงาน และแบบแผนการดำเนินชีวิต โดยผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสัมภาษณ์ปัจจัยคุกคามสุขภาพ ปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับงาน และพฤติกรรมการทำงานของกลุ่มตัดเย็บผ้าของชาวพรพรรณ จันทร์ประสิทธิ์ และคณะ (2553) ดังนั้นการคัดเลือกเครื่องมือประเมินภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานจึงต้องมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและลักษณะของการทำงาน รวมทั้งความเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะศึกษา

ดังนั้น การประเมินปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานและภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังมีการประเมินสิ่งแวดล้อมจากการทำงานและสภาพการทำงาน โดยใช้เครื่องมือทางอาชีวสุขศาสตร์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน รวมทั้งแบบแผนการดำเนินชีวิตที่อาจส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพของคนทำงาน โดยข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวบ่งบอกภาวะสุขภาพของคนทำงานที่เกิดจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน ทั้งจากสภาพแวดล้อมการทำงานและสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย อีกทั้งข้อมูลที่ได้จากการประเมินปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานและภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและเฝ้าระวังภาวะสุขภาพ โดยการสร้างความตระหนักให้คนทำงานเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทำงาน เพื่อลดความเสี่ยงจากการทำงาน และสร้างความปลอดภัยจากการทำงานได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานและภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงของแรงงานนอกระบบตัดเย็บผ้า ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดด้านการพยาบาลอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อมของโรเจอร์ (Rogers, 2003) และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ จากกระบวนการตัดเย็บผ้า คนงานตัดเย็บผ้ามีโอกาสสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน ทั้งจากสภาพแวดล้อมการทำงาน และสภาพการทำงาน โดยปัจจัยคุกคามสุขภาพจากสภาพแวดล้อมการทำงาน ได้แก่ ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านกายภาพ ด้านเคมี ด้านชีวภาพ ด้านการยศาสตร์ และด้านจิตสังคม รวมถึงการทำงานกับเครื่องจักร การทำงานอุปกรณ์ของมีคม การทำงานกับเครื่องใช้ไฟฟ้า และพื้นที่การทำงานไม่เป็นระเบียบ โดยการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานก่อให้เกิดการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน (Rogers, 2003) ได้แก่ ปัญหาการได้ยิน และการมองเห็น ปัญหากลุ่มอาการประสาทมือชา อาการอ่อนล้า และอ่อนเพลียจากการทำงาน โรกระบบทางเดินหายใจ ระบบผิวหนัง ระบบทางเดินอาหาร กลุ่มอาการ

ผิดปกติของระบบโครงร่างกล้ามเนื้อ และความเครียดจากการทำงาน รวมถึงการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องจากการทำงาน การประเมินปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานและภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน ทำให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานทางด้านสุขภาพของคนทำงาน ซึ่งนำไปสู่การวางแผนการดำเนินการป้องกันด้านสุขภาพ และส่งเสริมสุขภาพของคนทำงานในกลุ่มนี้ต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved